

par se je prodal po 320, 340, 360, tudi po 400 gold. Domači mesarji tedaj niso mogli dosti kupiti, ker je cena mesa za ta kup prenizka; Lah pa, in med temi znani Prister, so tedaj pokupili veči del debele živine. Krav se pa ni dosti čednih prignalo; ravno tako je kónj bilo mnogo, pa malo lepih, pa tudi za te je bilo laških kupcev, ki so jih primerno drago plačevali. Cele trume volov so odgnali po tržaški cesti. Potlej pa nasprotniki naši v eno mer kričijo, da nimamo na Kranjskem nič! Da bi kranjske dežele ne bilo, ne vemo, kakošna bi se v mnogih potrebah za živež godila tržaški in laški deželi!

— (Letni zbor društva „Slovenije“) je jutri zvečer ob 7. uri v dvorani čitalnični. Program tega zbora so priobčile „Novice“ že v poslednjem listu.

— (Neznan stekel pes) se je v petek teden pritepel iz Šiške v Ljubljano v Gradišče in potem na kern, kjer so se ljudje na ledu drsali; popadel je več psov pa tudi enega človeka.

— (Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem o začetku leta 1870) je izdalo učiteljsko društvo ravnokar. To je prvi imenik, ki bode mnogim dobro došel. Zraven tega ta brošurica, ki jo je vredil društveni prvomestnik gosp. Andrej Praprotnik, obsega tudi kratek popis tega društva in knjižnico njegovo.

— (V deželnem gledišču) je dramatično društvo v nedeljo predstavljalo burko „Tat v mlinu“ ali „Slovenec in Nemeč“, poslovenjeno po česki. Gledišče je bilo zopet v vseh prostorih prepolno. Še v nobeni slovenski igri ni bilo letos toliko smeha, kakor v tej, ki je polna djanja (brez dolgih govorov) in komičnih situacij. To, da dve osebi in pa jud govorijo nemški med Slovenci in drug družega ne umejo, dalo je povod tako naravnim šalam, da smeha ni bilo ne konca ne kraja. Al igralo se je tudi skozi in skozi izvrstno. Gosp. Gecelj (mlinar), gosp. Šušteršič (jud Mavšel), gosp. Filipič (Nemeč Mihelc), gosp. Kobler (oskrbnik) in gosp. Noli (študent) so igrali glavne role mojstersko, in njim so ravno tako izvrstno prikladale gospá Odijeve in gospodičini Brusova in Kremžarjeva. Gospá Odijeve in gosp. Noli sta tudi pela na živahno pohvalo občinstvu in dva moška in ženska zbora sta častitljivo pričala o dobrih močéh dramatičnega društva. Po tej igri je rodoljub, ki noče imenovan biti, v priznanje marljivega delovanja društvu na čast slovenski dramatikii poslal 100 gold.

Bralce naše utegne zanimivati, ako jim podamo nekatere zgodovinske črtice o tej igri, ktera je bila leta 1848. v ljubljanskem gledišču z gromovito pohvalo trikrat igrana. Oni čas je „slovensko društvo“ snovalo glediščine igre. Gosp. Kleemann (Čeh), takrat profesor gimnazije ljubljanske, se je pri gosp. J. Kosmaču, skriptorji na licealni knjigarni, učil slovenščine; za vajo v slovenskem jeziku je prestavljal ž njim med družimi tudi to igro, ki se izvorno glasi „Čeh a Nemeč“. Dala sta jo potem dr. Jan. Bleiweisu, predsedniku tadanjega „slov. društva“, naj strogo prestavo ogladi v jeziku in jo preredi po naših razmerah za gledišče. Dr. Bleiweis, kteremu je igra jako všeč bila, je to storil, vpletel pesmi itd., in kmalu je prišla igra na oder. „Mlinarja Tomaža“ je izvrstno igral gosp. Mahkot, „študenta Javornika“ vitez Höfern, „juda Arona Mavšeljna“ umrli gosp. Oparnik, Nemeč „Mihelna“ gosp. Žiga Bučar, „Ančiko“ je delala tudi že umrla gospodičina Krsnikova itd. Tako je vrelo ljudstvo v gledišče, da ob poli sedmih ni bilo več moč prostora dobiti; vročina 22. dan listopada, ko se je igra prvokrat igrala, je bila tako silna v gledišču, da so nekteri omedleli. „Novice“ so že takrat pisale: „Ta večer se je zopet očitno kazalo, da ni prazna beseda, ako rečemo, da se je živo vnel duh narodni“.

— Zadnji „sokolski večer“ je privabil mnogo gospodičin, gospej in gospodov v čitalnično dvorano, v kterej so se pozno v noč radovali. Nadjaje se, da take veselice so ljube našim plesalkam in plesalcem, napravi „Sokol“ prihodnjo veselico v saboto v čitalnični dvorani. Razun plesa se bodo vršili tudi komični prizori. K tej veselici vabi uljudno družbenike „Sokola“, čitalnice in dramatičnega društva odbor.

— „Tagblatt“ včerajšnji je ves iz sebe, da je g. Lipold zopet izvoljen bil za deželnega poslanca, in napada novo volitev, volilce in izvoljenega blizo tako kakor stekla zver vse, kar jej nasproti pride. Škoda, da le premalo skriva namen svoj — namreč ta, da bi gosp. Lipolda vnevoljil, da ne bi sprejel poslanstva! Naš današnji dopis „iz Idrije“ pa kaže, da vkljub vsemu nasprotnemu početju, — da se je volitev sklenila prezgodaj, — da se je volitev zabranila ženam in varhom nepolnoletnih, ki bi bili vsi gosp. Lipolda volili, je zmaga domačih bila sijajna. Pošteni značaj g. Lipolda je predobro znan, da bi ga oskrunil „Tagbl.“, če tudi vse svoje blato na-nj zmeče. Gorjé mu, kdor je temu listu všeč!

— (Slovesno besedo Vodniku na čast) bode, kakor vsako leto, tudi letos 2. dan svečana, to je prihodnjo sredo napravila čitalnica ljubljanska v svoji dvorani. Odbor je skrbel za program, tej slovesnosti primeren, ker vé, da ta večer od blizo ali daleč vsak pride, če tudi sicer malo zahaja v „besede“. Veselica tega večera razpada na dvoje. Prvi del je „beseda“ s tem-le programom:

1. Overture.

2. Vodnik v Olimpu. Alegorija v gledališki obliki zložena po Dav. Trstenjaku.

Osebe: Valentin Vodnik.

Slovensk pesnik.

Slovenska pisateljica.

Ženski in moški zbor.

3. a) Pesem, zložil Ant. Förster, za ženski in moški zbor, b) Scena ed aria nell' opera „Alzira“, zložil Nik. Manfredi. Oboje za sopran z glasovirom.

4. Veltava, moški zbor s čveterospevom, zložil Fr. A. Vogl.

5. Aria nell' opera „Un ballo in maschera“, za tenor z glasovirom zložil J. Verdi.

6. Cigani, moški zbor s tenorjevim solom, zložil Fr. A. Vogl.

7. Dvospev iz opere „Drahomíra“; za sopran in tenor z orhestrom zložil K. Šebor.

Drugi del je ples, v kterem pozornost častitih naših gospodičin in gospá obračamo posebno na zanimivi „kotiljon“. — Ker je po večletni navadi dohodek tega večera namenjen v podporo muzikalnih potrebščin čitalnice naše, je vstopnina odločena tako-le: Vsak ud čitalničin, ki vzame vstopnico pred tem večerom (vstopnice se dobivajo v štacuni gosp. Antona Jentelna v špitalskih ulicah), plača 50 kr., na kasi zvečer pa 1 gold. Se ve, da s tem odločilom se radodarnost, da bi kdo kaj več ne daroval, noče omejiti nikomur. Po večletni navadi smejo ta večer udje tudi vpeljati prijatle in znance svoje, ki niso udje; za te pa je vstopnina odločena na 1 gold., naj vzamejo vstopnico že poprej ali zvečer pri kasi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Vsa pozornost je bila pretekli teden obrnjena na zbornico poslancev, v kteri se je obravnavala adresa, to je odgovor, ki naj ga zbornica poslancev dá na cesarjev govor, s kterim je odprl sedanjí državni zbor. Ako pregledamo govore poslancev

tiste stranke, ki se poganja za to, da ustava december-ska ostane, kakoršna je, če tudi večina avstrijskih narodov celó nič ni zadovoljna z njo, se nam iz teh govorov kaže čvetero, kar mora nevoljo izbuditi pri vsacemu, kdor ima srce za pravico in resnico. Eno je to, da kakor pisana nit se vleče skozi vse govore večine zborove gospodstvo nemško, in če tega ni, mora Avstrija priti do propada. Drugo je to, da večinarje hudo togoti razglas ministerskih spomenic, kajti po tem razglasu je padlo zagrinjalo, ki je namene petorice ministerske dozdej zakrivalo. Tretje je to, da razsodbe porotnic sodijo tako, kakor da bi porotniki pošteno vést morali še le na posodo jemati od govornikov, ki bi svetu še le morali dokazati, da je imajo kaj na posodo. In četrto je to, da poslanci, kakor Schindler in dr. o važnih zadevah take šale brijejo kakor da bi šlo za burke v gledišči. — Se vé, da je bilo veliko več govornikov za načrt adrese, kakor proti njej; al če tehtne govore manjšine prevdarimo, vidimo spet, da se pravica in resnica zmirom dá lahko zagovarjati — in resnica je to, da je v Avstriji zadovoljnosti vseh narodov, tedaj porazumljenja potreba — in da nasprotniki te resnice morajo le v stokrat prezvečenih puhlih frazah iskati gradiva za svoje besedovanje. — Vrnimo se zdaj do govornikov, ki so v splošni razpravi poprijeli besedo. Prvi je bil dr. Toman, ki je govoril proti adresi kakor jo je osnovala večina. Njegov govor je bil od konca do kraja temeljit; zbornici je zgodovino nesrečnih ustav avstrijskih kazal in pred oči staval pogubivno pot, ktero je treba zapustiti, da se Avstrija spet okrepi (njegov krasni govor prinesemo ves in smo danes že z njim začeli). Tudi L. Svetec je izvrstno in možato govoril, povdarjal avstrijsko stališče in pobijal Kurandove neslane fraze o Čehih, panslavizmu itd. (tudi njegov govor prinesemo ves). — Poljaki so govorili proti adresi, al tako, da še zmiraj ne vemo, pri čem da smo z njimi. Zbornice predsednik pl. Kaisersfeld je med nemškimi poslanci zvonec nosil; silil se je v duhu sprave govoriti, al kazalo se je povsod, da Nemec ne more biti drugač kakor da bi gospodoval; „non possumus“ je kukal iz vseh njegovih besed. Da je armadni liferant Skene se napenjal za nepremenjeno ustavo, vsak lahko razume. — Dobro pa je delo srcu slišati dva Nemca, ki sta navdušena govorila za pravico nenemških narodov in za spremembo ustave; ta dva častitljiva Nemca sta profesor Greuter in grof Dürkheim; govora obéh sta zlatega denarja vredna, zato tudi iz njunih govorov prinesemo drugi pot poglobitve točke. Greuterju je velika moč besede dana, naj govori resno ali pikantno; kaj izvrstno je šibal ono „ustavovernost“, s katero se v eno mer bahajo „liberalci“ — „naj lije dež ali je lepo vreme, zmiraj ste ustavoverci, ker je ta ustava voda na vaš mlin!“ jim je rekel. — Govoril je tudi poslanec Črne proti adresi; njegov govor nam pa še ni znan, tedaj ga prihodnje priobčimo. — Največo pozornost pa je izbudil govor Beustov; vse se je vstopilo krog njega ko je začel govoriti, in poslušalo ga verno. Govor njegov se je glasil kakor upravičenje zatoženca, kajti vsi časniki Giskrove stranke ga že dolgo napadajo, da se drži manjščine ministerske stranke in da dandanes ni več to, kar je bil pred dvema letoma. Zagovarjal je tedaj svoje delovanje in rekel, da mu je sprava vseh narodov zmirom bila pri srcu in da mu bode tudi v prihodnje, — da bode sicer glasoval za načrtano addresso, vendar pa da bo v specijalni debati kazal, kje da ž njo ni edinih misli. Levici (večini) njegov govor ni bil všeč, desna stran (manjščina) pa mu je večkrat

klicala dobro! Z njegovim govorom se je situacija ministerska spet nekako predrugačila, in že današnji časniki govorijo, da je spet razpor pri petorici ministerski, češ, da Herbst in Hasner vlečeta na drugo stran, Giskra, Brestel in Plener pa na drugo, ki se bliža Beustovim mislim. Zato Plenerju ni še obveljalo sestaviti novega ministerstva in da se je sestava tega izročila Kaisersfeldu, o katerem se govori, da bode ministerstva predsednik, poleg tega pa minister kmetijstva. — Vidi se iz vsega, da so stvari še zeló zmešane, in da bi dober Avstrijanec moral želeti, naj „gospodje Nemci“ dobijo krmilo ministersko v roke, da se do dobrega prepričajo in z njimi vsi nemškutarji, da so resnične besede cesarjeve, ko je rekel, da tako ne gre naprej! — Razglasilo se bo še marsikaj v specijalni debati, ki bode gotovo več časa trajala, da pride adresa do konca. Ako se sprejme zoper voljo in proteste manjščine adresa po volji večine, ne ostaja uni družega kot — slovó dati državnemu zboru.

— 20. dne t. m. so državni poslanci poljski napravili obed na čast bivšemu ministru Potockemu; bili so pričujoči tudi poljski udje gosposke zbornice. Napitnico njemu na pozdrav je odzdravil grof Potocki tako-le: Ostal sem v ministerstvu tako dolgo, dokler sem upal, da morem braniti korist države in dežele. Ko pa sem se prepričal, da sedanje ministerstvo odbija potolaženje narodov in da po takem ravnanji sprava ni mogoča, sem zapustil sedež v svetovalstvu cesarjevem. Da bi bil še dalje minister ostal, bilo bi to toliko, kot odgovornost na-se jemati za sistemo, ktera utegne v propad pahniti državo. Stopivši iz ministerstva se nikdar ne bom izneveril gëslu svojemu: „zmerno in tolažljivo“.

Iz Dalmacije 17. jan. — General Rodić in baron Fluk popravljata hude pregreške, ki jih je prejšnja deželna vlada storila v Dalmaciji; mnogo poštenih uradnikov, ki so bili za to, ker niso tulili z laškimi volkovi, iz službe djani, sta v Kotru in drugih mestih zopet v službo djala, mnogo Lapenavcev pa sta iz službe odpravila.

Iz Rima — se je 16. dan t. m. pisalo v Zagreb, da tudi to je gola laž, da sta dva silna berača neki večer napadla preuzvišenega škofa Strossmajera. „Njegovi preuzvišenosti — stoji v tem pismu — dohaja v večnem Rimu od vseh strani le živo priznanje njegovega apostolskega postopanja“. Moč in resnica njegovih govorov je pridobila blagemu škofu toliko slavo, da sega po vsej Evropi in še čez meje njene.

Žitna cena

v Kranji 24. januarja 1870.

Vagán pšenice 5 fl. 61. — rži 3 fl. 75. — ječmena — fl. — ovs 2 fl. 20. — soršice 3 fl. 80. — ajde 3 fl. — prosa 3 fl. 20. — krompirja 1 fl. 65. — fižola 3 fl. 52.

Žitna cena

v Ljubljani 22. januarja 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 3 fl. — prosa 2 fl. 60. — ajde 3 fl. — ovs 1 fl. 80 — Krompir 2 fl. —.

Kursi na Dunaji 25. januarja.

5% metaliki 60 fl. 40 kr. Ažijo srebra 120 fl. — kr.
Narodno posojilo 70 fl. 40 kr. Cekini 5 fl. 81 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 22. januarja 1870: 53. 34. 41. 66. 44.
Prihodnje srečanje v Trstu bo 5. februarja 1870.